

INSCHRYVINGSPRYS.

Voorop betaelbaar van vier tot vier maanden.

Voor de stad. fr. 1-50
Voor den buiten. 4-75
Voor 't vreemde. 2-25

HET WERKVERBOND

BEKENDMAKINGEN.

De bekendmakingen betalen 20 centiem den drukregel. Gewoone voorwaarden voor de notariissen, ambtenaren, enz. Prys van een Numm. 10 C^{en}.

Volksblad voor Handel en Nyverheid, Stielen en Ambachten.

VERSCHYNT EEN MAEL IN DE WEEK: DE ZATERDAG.

Brieven, Bekendmakingen en alle hoegenaemde artikels ten langsten Donderdag noon, vrachtyr toe te zenden: Gent, Hoogpoort, n° 27.

Men kan zich abonneren op bovengemeld adres, by den drukker dezer en op alle postbureelen.

Yzerenwegen. — Uren van Vertrek.

De Konvooijen met een getekend, zyn Expresstreinen van eerste klas, degene met * van eerste en tweede klas.

Brussel, langs Mechelen. . . 5-00 8-55*
Brussel, langs Denderleeuw. 7-00 11-50 2-20 5-00 7-40
Mechelen, Antwerpen. . . 5-00 8-55* 11-50 2-20 5-7-40* Mechel.
Lier. 5-00 2-20
Dendermonde. 5-00 7-00 8-55* 11-50 2-20 5-00
Aelst. 7-00 11-50 2-20 5-00 7-40

Lokeren. 5-00 7-00 11-50 5-00
Nin., Geerardsh., Less., Aeth. 7-00 1-15 langs Doornik, 5-00
Brugge, Oostende. . . . 6-15 9-15 1-10 4-55* 7-03
Korin., Moskr., Doorn., Ryss. 6-00 9-20 1-15 4-40 7-10
Douai, Atrecht, Amiens Parys 6-00 9-20 1-15* 4-40
Kales. 6-00* 9-20 7-10*
Bergen, Quievrain. . . . 7-00 1-15 langs Doornik, 5-00
Manage, Charleroi, Namen. 7-00 1-15 langs Doornik, 5-00
Leuven, Thien., Luik, Verv. 5-00 8-55* 11-50 2-20 5-7-40*

Landen. 5-00 8-55 11-50 2-20
Keulen, Aken. 8-55* 11-50 Aken 7-40*
Glab., Duss., Cref. Ruhrort. 8-55*

AUDAENAERDE.

Van Gent naer Audenaerde. 9-25 2-25 7-45
Van Audenaerde naer Gent. 7-20 12-15 6-00

LAND VAN WAES.

Van Gent naer Antwerpen. 6-40 9-00* 10-20 2-30* 4-20 7-11
Van Antwerpen naer Gent. 5-50 8-50* 10-50 2-50* 4-50 7-11

BERIGT.

De lezers van het WERKVERBOND zyn geboden van by het ontvangen van het tweede nummer hun biljet van inschryving te willen aen het bureel toezenden, zonder deze toezending zullen zy geen opvolgende nummer te huis krygen.

ONZE REDEN VAN BESTAEN.

De vereniging dezer twee woorden, « Het Werkverbond », zegt genoeg, waer wy henen willen en wat wy beoogen: De verdediging der belangen van het werk, en van al het gene dat, met het werk, in verband staet; in andere woorden: De verdediging der belangen van de geringere burgerklas; zoo als: kleine handelaers, winkeliers, lagere beambten en over het algemeen gansch dit gedeelte der bevolking, zoo wel ten steden als ten platte landen, dat zich langs den eenen kant bevindt, der zoo gezegde hooggeprezene samenleving.

Zal men van dit gezegde afleiden, dat het Werkverbond een oorlogs verklaring is van den kleinen tegen den grooten en voor doel heeft, de verdeeldheid, die alreede zoo diep is gepeildt tussehen de hoogere standen en de mindere klassen, nog dieper te groeven en in plaats van den vrede en de kalmte in den volksgeest te doen heerschen, het suer er in te blazen en zoeken de gemoederen langs om meer te verbitteren? Zy die er belang by hebben dat de waarheid eenen onzin blyve, zeker, zullen niets meer ter hart hebben, als deze beschuldiging, hoe onwaerschynlyk zelfs zy ook moog wezen, voor gereed geld te doen doorgaan.

Ten einde alle aangewende pogingen hier toe, te vrydelen, zullen wy voor op verklaren, voor vrienden en vyanden, dat het Werkverbond, het zich altyd heilig zal achten, tot de verzoening van alle standen der maatschappij mede te werken; verzoening, zoo noodig om tot eenen duerzamen en algemeenen welvaert te komen, die heden slechts bestaat voor een gering getal personen, by uitsluiting van de drie vierde der bevolking. Door de verdediging der belangen van de geringe burgerklas, verstaen wy enkel, het terecht wyzen van zekere onregtvaardigheden, die naest het licht der eeuw waer in wy leven, noch met de zeden, noch met de nieuwe begrippen die in het volkverkeeren, heden niet meer bestaanbaar zyn.

Niemand zal betwisten dat men jegens de kleine burgerij en jegens de werkerstanden over het algemeen, niet, met eene ongelooflyke onverschilligheid omgaet, en dat men al zeer weinig rekening houdt van al het gene hun, van regten, in den omgang van het samenleven toekomt.

Wil men gansch het volk, regtzinnig, tot de nieuwe beschaving opleiden, dat men het dan ook aen den algemeenen welvaert laet mededeelen, zoo niet, werpt men den eenen heft op den anderen: De kleinen moet den grooten onderdrukken of de grooten den kleinen; in de verte, is er geen ander uitzicht.

De ontwikkeling des verstands, door het onderwijs, heeft het vry onderzoek by de mindere klassen vruchtbaar gemaakt. Genoeg begrypt men op heden dat me-

nige onbillykheid — stelselmatig geworden — slechts blyft voorduren, om dat die gene die zich iets hooger op de maatschappelyke ladder geplaatst vinden, en er voordeel by hebben, het niet aen middelen ontbreken, omnaer gelang der omstandigheden, deze onbillykheden onder alle vormen terug te brengen, en, als het hun past.

Welhoe! indien de miskenning van alle regt en menschen waarde, wegens de drie vierde der bevolking, eene rede van bestaen heeft, om dat men er in glukt is, een zoo zedeloos onzin, als den besten middel te doen doorgaan, voor eenen bestendigen staet van zaken invoeren, zou dit genoeg wezen, om op al de ongerymtheden en al de onregtvaardigheden het oog te sluiten, zich tot slapen te begeven en te laten begaen. En als het, volgens sommige diepdenkende, altyd « wat is geweest » zou het voldoende zyn, te zeggen dat het altyd « wat zal zyn » Om den hemel! indien het daarmede genoeg is, om alle monden te stoppen, al harten te doen in een krimpen, alle gevoel te doen verdooven, en allen moed en geestdrift intoomen, wat heeft de mindere bevolking toch, al veel, by den zoo voortreffelyken voortgang gewonnen, waer van men zoo groote wonderen aenbaelt, en ieder uer en iederen dag zoo veel lawyt maekt!

En in regt, waer is den voortgang der mindere standen? Dat het ons veroorloft zy een enkel oogslag te wenden tot de vroegere maatschappij, zoo diep ontworteld by de ontwenteling van 1789, zien wy niet by iederen stap al de zelfde onregtvaardigheden van toen, doch onder eenen anderen vorm, ten voorschyn komen? Is de stryd van het verleden, leenroerig stelsel, tussehen de bevoorregten en de verstootelingen, niet voortdurend tot op den huidige dag? Is het niet altyd den zelfden? Is het niet altyd den eenen kant der maatschappij die op den anderen weegt en drukt? Welke zyn de veranderingen die de ontwenteling, der vorige eeuw, in het wezen der lagere standen gebragt heeft?

Wy weten voorop, dat de gene, die onophoudelyk van aangroeiende voorspoed en volken welvaert spreken, naer gelang, dat een klein getal personen, voor wie zy humane keel nithangen, het goed of slecht maken, in hunnen handel — dat voor die genen, de grondbeginselen van dit verheven tydvak, eene volledige hervorming geweest zyn; want niet zonder redenen, de kant der samenleving waerin zy droomen, denken, eten en leven, is juist die klas waer niets ontbreekt; by wien d'ellende vreemd is, en die met volle borst aen de zyde der wellust de fyne vloeibare hemelucht inademen en breed leven aen de overwinning zoo duer aengekocht door onze voorvaderen — maer vrymoedig, wat heeft de mindere klas er by gewonnen? Veel in den schyn, niets met de daed. Was den kleinen, vroeger lyfeigene van den getitelden adel, zyn zy heden geen slaaf van het kapitaal? Moest hy onder het feodaal juk, gehoorzamen als knecht, die den eigendom des meesters was, is hy, heden niet gedwongen, als vryen burger den nek te buigen voor den blik en de stem van den nieuwen geldadel, die trots en heerschappij, op zyn schild heeft geschreven? Waer is het verschil? Daer, het overdrevene meesterschap door regt van ge-

horte; hier, dit overdrevene meesterschap door 't voorregt van het geld! Waer is de uitkomst op verbetering? Het schil veel. De knecht van vroeger in de domheid opgevoedt, onbewust van het geen hem, van regt, als mensch toekwaem en in d'onmogelykheid van te kunnen denken, werdt bezorgd, zyn wy bezorgd wy? Hy werdt beschermt, wy zyn verstooten! Hy had slechts een meester, de leenheer. — Wy hebben er by honderd.

Is de te leur stelling spytig genoeg en zyn wy in regt om der miskende belangen van den kleinen burger te spreken? Niemand kan het ons regtzinnig betwisten. In deze laatste jaren vooral, is de onregtvaardigheid jegens hem, ten top gestegen, brandend geworden. Over al is hy aen den stryd des vooruitgangs tegenwoordig geweest; men heeft hem ingeligt, onderwezen; men heeft hem zyne regten leeren kennen, zyne waarde als mensch leeren eerbiedigen; men heeft zyn hart verwaermd aen zuivere vaderlandsliefde, zyn gevoel aen eer geprikkeld; men heeft hem leeren denken, onderzoeken, om dat gene, dat regtvaardig is, van het onregtvaardig te onderscheiden; men heeft hem al het bewust zyn op den aerm geworpen om als vryen burger aen het banket van het leven te genieten; men heeft hem toegeroepen: werker, Gy zyt groot! Gy zyt edelmoedig! de toekomst hoordt u toe! en als hy van geestdrift vervoerd aen dit openbaere leven, dat men hem zoo schitterend voorhangt, wil genieten, men verbiedt hem van by te treden, men sluit de deur, men weigert hem zyne plaats, in het algemeen huishouden, en men levert hem aen al de wanhoop van eenen erbarmlyken toestand over. Kan men eene zoo schreuwende ongerymtheid regthouden? Welhoe! men overlaedt ons met weldaden en in den zelfden tyd verhindert men dat wy er aen genieten. Men huldigt een tydstip van hervorming in; men vestigt eenen nieuwen staet van zaken; men voert het menschedom tegen het voorregt van geborten op; men preekt de beschaving der volkeren, de voortgang, de voorspoed, de welvaert voor allen, en men sluit de drie vierde der bevolking er buiten! Men roept de vryheid uit, en men verslaeft ons aen druk en willekeur!

Wat heeft den geringen burger dan by al die groote hervormingen gewonnen? Dat men slechts iets aenhale dat getuigt van verbetering: iets aantoonen dat met inzicht ten zynen voordeelen pleit. De wetten zyn aen de bron des vooruitgangs verzacht geworden, en den grond staet vol met tuchthuizen. De nyverheid heeft wonderen gedaen; zy heeft schatten vergaerd, paleizen tot aen den hemel gebouwen; zy heeft distinctie verkregen, en de werker is van dag tot dag armer om armer geworden. Kunsten en wetenschappen hebben gewedyvert, uit een menschelyk grondbeginsel, tot het volmaken en verfynen der onderscheidene werktuigen en wat hebben zy voor den werker aen weldaet by gebragt! Is den arbeid vermindert en de loon geëvenredigd gebleven naer 's levens behoeften! In tegendeel de last is zwaarder geworden en de winst ontoereikend? Toont ons al die verhevene ontdekkingen, die de mensch aen de geheimen der eeuwen ontrukkt heeft, wat nut is er voor den werker uit voortgesproten Wie?

is het die zyn vel zal laten by de gegroefde kanonnen ??

En men zal van voortgang, van algemeenen welvaart en vryheid roemen, als men niets als armoede en logen te gemoet treedt.

Is de vryheid bestaenbaer met de armoede? Is de welvaart bestaenbaer met de logen? Neen, welvaart en vryheid voor allen kan niets anders dan de waarheid voor grondslag hebben: De waarheid in de vryheid is de redplank der samenleving, de logen is de kanker.

De waarheid, dus, is de reden en het grondbeginsel des werkverbonds. Het zal die waarheid nakomen met onpartijdig, doch gewetensvol, de onregtvaardigheden, huighelary en logen, te keeren te gaen, zonder inzien, noch van persoonen, noch van geld, noch van invloed.

Het wilt de regtvaardigheid voor gansch den detail of kleinen handel die heden getergd is, door de moeilijkheden die hy van wege de groote kapitalen te gemoet komt. — Somtyds zyn de vereischten der bankbuirelen, ten zynen opzichten, herssenschimig en veel al, is hy gedwongen, tot een stelsel van leening zynen toevlugt te nemen, dat hem in meer of min langen tyd ten gronde helpt.

Zyn de bankhuizen eene weldaet, voor handel en nyverheid, het is slechts dan, wanneer over het algemeen, handel en nyverheid er kunnen aen genieten, en niet eene coterie alleen.

Het wilt de regtvaardigheid voor lagere beambten, die getergd zyn door de hooge bureaucratie. — Voor hen, niemand kan het ontkennen, voor hen is er geene toekomst. Hy is de hond die aen den band ligt, en aen wie de hand, des bevoordeelden, alle dagen de magere schotel toewerpt. Neerstigheid, iever en vlyt, gedrag, eerlykheid en bekwaamheid: dit alles moet onderdoen voor de bescherming van neven en lievelingen, en somtyds wel voor aenstootelyke driften.

Het wilt de regtvaardigheid voor den werker, die getergd, is door den onverzadelyken, dorst der nyveraers, naer overgroote winst: — De werker mag aen de vrucht zyns aerbiets niet genieten. Zynen loon wordt hem gepegelt, niet volgens de behoeften van het leven, — want iederen stap verder is eenen stap tot het hospitaal — maar wel volgens de berekeningen van het gene er voor een zoo gezeid kapitaal, per honderd moet overschieten.

Het wilt de regtvaardigheid voor den geringen landbouwer, die getergd, door de onophoudelyke afpersing der groote grondeigenaers, aen de vrucht van zyn bloedig zwoegen, niet mag genieten: — Iedere weldaet van den grond, die zy troetelen en verzorgen gelyk een goed vader van familie het behoort, brengt van wege deze ongevoelige bundel zwelgers, altyd nieuwe pachtconditien, die, by omstandigheid van onvruchtbare jaren, de ongelukkigste gevolgen achter zich kunnen slepen.

Dit zyn de miskende belangen, waer by al onze vryheden eene doode letter zyn geworden, en waerdoor men er zoolang in gelukt is, met het menschen regt omtespelen en al het goede der omwentelingen te neutraliseren. Het zyn die miskende belangen die het Werkverbond zal verdedigen; verdedigen door den geesel der waarheid, die het wapen is van David tegen Goliath! Het wapen van den kleinen tegen het reusachtig gebouw der logen, waer den *alleenhandel* der groote kapitalen, de ketenen smeedt, door de mindere klassen sints zooveel ongelukkige jaren, aen het been voort getrokken.

Overigens zal het werkverbond geene staetkundige partyen aenkleven. Hetzal in beide partyen, die zich de magt van het land betwisten en gelyk roofvogels rond het schottelken vliegen, het goede nemen waer het zit en het kwade terug zenden van waer het komt.

Zynen leus is: Vrymoedigen voortgang; uitbreiding der werkmans maetschappijen, door het werk zelve; verlichting, volks-onderwys en van daer tot de zedelyke verbetering en den stoffelyken welvaart te samen.

Onze kreet is: Voor Vaderland wet en God!

Over de Werk-Boekskens.

De Nyverheids-Kring hier ter stede, houdt zich bezig met een ontwerp van hervorming op de Werk-boekskens. Het *Journal de Gand*, die gelast is, niet alleen Gent, maar geheel het land, met deze buitengewoone bezordheid van den Cirkel voorzeid, voor de werkers-standen, uit te galmen, zwygt wel en goed, op het punt van te weten waerin dit hervormings ontwerp bestaat.

Het is ons niet bekend op welke wyze, dit dagblad, het order woord van den kring, wordt overgemaekt. Misschien zeggen zy hem niet verder als: — « knecht! steekt den trompetter uit, en laet een ieder weten dat wy ons bezig houden

met de werkboeken — » Is het anders, welke zyn de redenen die beletten, dat men den aerd dier hervorming, aen den werker bekend make? Is hy het niet, die er het meest belang by heeft, en zou de Cerkel zoo beperkt zyn aen gezond oordeel, en denken, om dat hy eenige akvokaten onder de hand heeft, bevoegd te zyn, buiten de kennis van den Werkersbond, veranderingen aen het werkboekje toe te brengen, waer tegen wy misschien later zullen te protesteren hebben.

Zyn de hervormingen die men wil toepassen regtzinnig en nemen zy hunnen oorsprong uit een doel van menschheid, waer om dan die niet aen de bepleiting der openbare denkwijze bloedgesteld? Waer om in het duister gewerkt? Waer om dit geheime floers over een zoo gewichtig en algemeen belang? Eene hervorming van algemeen belang, moet onbetwistbaer een algemeen onderzoek gaende maken. De Nyverheids-Kring wel is waer kan dit algemeen belang vertegenwoordigen langs den eenen kant — de kant van het kapitaal — maar is de werker, niets dan, Mynheeren, en zult gy het voldoende vinden van wetten en schikkingen aen den dag te brengen, zonder hem op den inhoud der zelve gerust te stellen? Dit ware geen verzoenings-middel.

Welligt zal men ons zegge: « Wacht tot dat het werk is afgedaan » dit ware slapen met den vyand aen zyne bedsonde. Dat by de werkerstanden, het mistrouwen heeft doen ontstaan, zyn de droevige lessen door de ondervinding, ontleend, aen deze tyden. Het is vooral door het onregtveerdig bedryf, van sommige katoen-nyveraers wegens het invullen der werkboeken, dat de verbittering onder het volk, zoo zeer verhard is! — Wy zullen het aentoonen.

De lezer kent die uitdagende terging niet, door eenige dier Nyveraers, wegens het invullen der werklivretten thans nog geoesent. Het onpartijdig oordeel van hem die gevoelt — van den man die niet gheel en al verslaet is aen den invloed van al wat kluikt en blinkt — zal die terging van wege den meester, die magtig is, tegen over den armen werker krachtelooos, niet zeer lofbaer vinden.

— Van onverschillige lieden die alles met den kop beoordeelen en niet weten langs welken kant het hart rust, hebben wy geen regtveerdig verdikt te verwachten, maar wy spreken tot de ziel; wy spreken tot die menschen die in het onderzoek de stem van hun gevoel en hun geweten raedplegen en den werker niet stelselmatig veroordeelen om het bezit van eenige centen min of meer — aentoonen ja! —

Na dat een dertigtal min of meer, Katoen-nyveraers, zich, in den Nyverheids-kring tot eene afdeling, of byzondere maetschappij gevormd hadden, werdt er vastgesteld, — en wel voor eerste maetregel — dat men den eenen van den anderen, noch werker noch werkster, meer zou aenvaerden, die hun werk zouden verloren hebben, uit vereischten van loon.

Het spreekt dat men ook als geheime inlichting, op de livretten het eene of het andere kenteeken algemeen heeft moeten aennemen, ten einde die genen der werklieden te kennen, aen wie men de maetregel zou toepassen. Men is dus over een gekomen, de dagteekening die voor afgaende altyd en altoos, in gewoonlyke cyfers gesteld werdt, thans in volle letteren te schryven. Voorheen zeide men by v.: « Vry uitgegaen Gent den 6^e february 1859 » met het teeken van verwerping zegt men « ZESDEN enz.

Voor het stichten dier associatie in maart 1859, is het niet mogelyk van ergens een enkele gelykdadige dagteekening te gemoet te treden.

De eerste werkboeken op dien voet afgeteekend — als ik er my wel aen herinner — komen uit de werkhuizen van de heeren Coppens-Bove en Hooreman-Cambier: In het eerste, had men het werk gestaekt uit vereischten van loon; in het tweede, — gelyk wy het zullen bewyzen — had de meester de werklieden tot de werkstaking uitgedaegt, met den maetregel der associatie, zonder omzien te willen doen gelden.

Dus de samenspanning en de overtreding der wet op de dienst-boekjes branden in de oogen.

Het koninglyk besluit van 10 November 1845, de vroegere wetgeving bekrachtigende, meld bepaeldelyk: « IN GEENE GEVALLEN, MAG DE HEER OP HET WERK-BOEKJE « EEN AENTEKENING STELLEN, VOOR DEN WERKMAN NADEELIG. »

Is het duidelyk? maar wie inderdaet, zal het bevestigen? Wiezal zeggen dat de dagteekening in volle letteren op het werklivret, tot nadeel van den werker kan opgenomen worden? Zyn het de Meesters? nooit. Zyn het de werklieden zelve? Men heeft er niet willen op luisteren. De werkmans die het teeken van reprobacie op het voorhoofd draegt, kan nergens aen den aerbeid geraken. Hy loopt straat op straat neer: Hy moet zyne daghuur winnen, ja, want te huis is zyn bleke en angstvallige vrouw, met zyne kleine schapekens van kinderen; de nood dwingt; het gevoel.... heeft hy geene ziel dan, de ongelukkigen!... Kom aen! Werk moet hy hebben! Werk! en al gauw! Want, er is niets aen te doen; 't is voor te gaen, 't is te leven!... 't is brood!... en

men kan die heeren niet overtuigen dat zy samenspannen, en met de wet omspelen! Armzalig! Waerachtig! Armzalig!!

Moet allen man van harte dan niet begrypen waerom wy mistrouwig zyn over de geheime werking van den kring der katoen nyveraers, aen gaende al wat voor den werker van regtstreeksche belangen kan verhandeld worden. De geschiedenis zal men niet loochenen; talryke bewyzen staen regt, nog op den huidigen dag zelve. Kan men dan regtzinnig betwisten dat dit mistrouwen van wege de Werkersbond niet geground is; en, dat het van onzen kant, gelyk men poogt te doen aennemen niet anders is als veinzery, en verleiding?

Wy wenschen de verzoening door de regtvaardigheid by allen: als men wezentlyk het goede wil, waerom dit niet gewilt in den klaren dag op dat een ieder het kan onderzoeken. Wil men hervormingen aen het werk livret toebrengen, dat men die veropenbare; zoo niet, zullen wy altyd hoogroepen: *Als de vos de passie preekt, boer wacht op uwe kiekens.*

In den loop der voorgaende week, heeft er een werkmans in de fabriek van Mynheer Hooreman zynen boek gekregen, thans gedagteekend op eene andere manier, aldus: Vry uitgegaen Gent 26 /5/ 60.

Is dit nu een andere berekening van wegen den cerkel, of te wel is het slechts eenen.... ZOTTEN TREK? — wy wachten op het antwoord van den *Journal de Gand*. — zou het hem... behagen?

Over de Loon.

De *Beurzen Courant* sprekende van de dagloon der verscheidene vakken van werk, verwittigt het *Werkverbond* van het gevaer waerin het zou vallen met de grondbeginselen te miskennen die de werkhuer prys, regelen. Wy hebben de aanspraak niet, verre weg zelfs, de schryvers tegen te spreken, die onder het bestuderen der verschillende kwesten van huishoudkunde, grys zyn geworden, en voor alle oplossing aen het raedsel, niets beters gevonden hebben dan dat de loon eene koopwaer is gelyk een stuk kaliko, en dat de vraag na armen aldus op- en afgaet naer mate dat de verkoop goed of slecht is. Het gene daer of omtrent wil zeggen, dat de huishoudkunde, in eenen anderen zin, het voorregt heeft van in midden de verlichting der eeuw, eenen duerzamen slaven handel te dryven, waer tegen ziel en hart; menschheid, regtvaardigheid en wetten, onmagtig zyn: want ja... de slaven immers zyn eene koopwaer, zy zyn onderworpen aen het dalen en het ryzen van de merkten, waer men die stoffe verhandelt. Wy weten voorop dat er tegen onze redenering veel is in te brengen; als men, de verschillende middelen te raden gaet die de huishoudkundigen, hebben opgegeven om van den werker, den nedelachtigen toestand tot verbetering op te leiden. De *Journal de Gand* voor al, by het beraedslagen in de kamers over de wet der samenspanning, heeft genoeg bewezen dat de kunst van den werker te redden en hem eene betere vergoeding voor de som zyns afgeleiden arbeids te doen genieten, bestond in het afpersen van 10 centiemkens daegs, voor eene algemeene te maken spaerkas, en 10 centiemkens voor den horlogie zak der fabrikanten, — sommige dat zou weten hoe laet het is, eens dat het er zou in zitten. — Dit is onder ons gezeid lezers; men moet daer niet van gewagen want de *Journal de Gand* zou het *Werkverbond*, blinkmarchand noemen. —

Wy willen dus de kunst van het algemeen huishouden in de samenleving, regelen, volgens eenige denkers, die buiten het praktische leven ongemeene stelsels aen den dag brengen niet tegenspreke; enkelyk wagen wy het voor uit te zetten, dat in dien men uitsluitelyk de dagloon van den werker, als eene koopwaer aenzien moet, dat die dagloon, en ook de dingers, meester en knecht, tegen over elkaer in den zelfden toestand zouden dienen geplaeist te zyn: Hy die bezit kan zyne koopwaer, als zy den prys niet opbrengt in het magazyn behouden; hy die niets bezit moet verkoopen om voort te doen. De loon is de koopwaer van den meester; het werk is die van den werkmans. De meester die bezit kan den loon weigeren; hy zal er geen broodsgebrek by lyden. De werkmans integendeel is gedwongen alle dagen zynen aerbeid te verkoopen om voort te leven. Waer is de regtvaardigheid van een stelsel dat in den zelfden tyd aen twee elementen wordt toegepast, die tegen elkaer opbruisschen. Is het langs den eenen kant in de handen van het kapitaal, geen wapen van verarming en van verdelging voor gansch de mindere klas (?) en heden vooral dat het kapitaal zich tegen het werk onder den naam van nyverheids kring, vereenigd heeft.

Wy hebben in de katoen-nyverheid, al die vruchtbare jaren gezien, die aen de eigenaers dier werkhuizen, op het denkbeeld hebben doen komen, eenen LONCHAMPS in te rigten, ten einde de pracht en den zwier, voor alle oogen te doen schitteren; maar wy zyn nieuwsgierig om te weten langs welken kant het aengenomen stelsel van huishoudkunde, voor den werkmans is voordeelig geweest. De talryke nyverheidsgestiten hebben aen de vraag om gefabriceerde goederen niet

kunnen voldoen, gevolgentlyk de pryzen van verkoop zyn opgegaan in evenredigheid met de vraag; maar den loon wie heeft er van gesproken? Is de vraag na goederen groot, het getal der werkeude machienen is daerom niet vermeerderd en by gevolg het getal der armen die er aen benuttigd zyn onveranderlyk. Het voordeel van het stelsel der huishoukundigen is dus geheel en al ten profyte van de bezitters, en teenmael krachteloos voor den werker.

Zyn er meer armen als werktuigen, de loon moet vermindern schoon dat de vraag na koopgoederen hevig zal wezen: De eigenaer van het werkhuis keus hebbende zal van geene loon verhooging willen hooren. In tegendeel zyn er meer werktuigen als armen de loon zal verhoogen schoon de pryzen zich zullen moeten matigen ingevolgen de mededinging.

Indien dit wel, den inhoud is, van het zoo geroemd stelsel der huishoukundigen, hoe zal men zich nemen om op eenen algemeenen welvaart uit te komen? of de meester zal lyden, door de vermeerdering van loon, in den zelfden tyd dat hy eene zware konkurentie zal te onderstaen hebben, of de werkmans, zal al de eischen en grillen van wege den meester moeten verduren.

Wy wenschen niets beters al onderwezen te worden. Een dusdanigen toestand van den meester tot den werker, schynt ons zeer dobbelzinnig. Hebben wy het mis op, dat men ons inlichte.

Raad der Werkregters.

Thans is het eene maend naby, dat wy aen den heer Gouverneur van Oostvlaenderen, den brief hebben ingezonden, in ons nummer van 3 Juny opgenomen.

Dat het ons zeer verwonderd, van wege zyne Excellentie geene antwoord ontvangen te hebben, mogen wy niet zeggen. Wy weten zoo wel als iemand, spyt aen den vooruitgang, dat de mindere klassen, schoon al de zorg dat men hen toe doet, op... 't papier, nog altyd een weinig met eenen toon moeten behandeld worden, zoo een beetje, lyk men dat doet in zuid Amerika. Het staet nergens geschreven dat in België — in een land waar de grondwet de gelykheid voor grondslag heeft ingehuldigd, dat een openbaren beampten, die nog ver van de volk af is, waerin Lafontaine het hoofd van zynen eiken boom heeft geplaatst, — gehouden is het volk te beantwoorden op eene zoo eenvoudige vraag, als deze, van de kiezing voor den nieuwen raad van werkregters te willen verlaesten.

Wy laten dus hier onder de petitie volgen alweder door den Werkers-bond ter onderteekening van de werklieden in omgang gebragt.

Wy rigten die regtveerdige vraag door de heer gouverneur verworpen, tot den koning en wy zyn voorop verzekert dat zyne majesteit niet met zoo vol minachting, de klagten der werkers zal aenhooren.

Aen Zyne Majesteit de Koning der Belgen.

SIRE,

De volkskamer, in het herzien der wet op de raden der Werkregters, heeft genoegzaam bewezen, dat de vroegere wetgeving betrekkelyk deze regtbanken van verzoening, geene voldoende waarborg voor de werkerstanden opleverde; ja, dat de billyke verdeling der gerechtigheid die de werker tegen den willekeur des meesters moet behoeden, ten minstens twyfelachtig voorkwaem.

Door een besluit van 7 february 1859 heeft de Koning de nieuwe wet bekrachtigd, en door een tweede besluit van 24 daer opvolgende, bepaeld, dat de 94 eerste artikelen te rekenen van 1° maart zelfde jaer, door gansch het ryk zouden toepasselyk wezen.

Naer het geen wy vernemen, zou de nieuwe wetgeving in verscheidene plaatsen van België en namelyk te Lokeren, reeds in zwang zyn, daer men, in eene stad gelyk Gent, waar de belangen van zestigduizend werklieden zoo hoog schreeuwen en de dringendheid daer stellen, aen voornoemt besluit nog geen gevolg heeft gegeven.

Welligt kunnen wy dwalen, maar wy denken, dat de eenige reden die de uitvoering der nieuwe wet verhindert, geen andere gronden herft, als den tegenzin die de Meester, kwelt van met den werkmans in aenraking te moeten komen en van dezen de stem, in de schaal der regtveerdigheid, te zien opwegen.

En hoe anders, SIRE? Wie toch zal de noodwendigheid miskennen van het invoegbrengen der nieuwe wetgeving te bespoedigen, die inderdaed — hoe gebrekkig zy ook zyn moge — aen den toestand der werklieden in de algemeene beschaving, hoogst beter zal beantwoorden.

Wy mogen het niet bewinpelen SIRE, de thans nog in voegzynde raad, begrypt zyne zending niet. Besmet der vooroordeelen van vroegere tyden en vol van minachting voor degenen die niet naer boven kyken, hy houdt geene rekening der nieuwen begrippen die den zede-

lyken voortgang in het werkmans leven heeft doen geboren worden.

Menigvuldige moeilijkheden sedert eenigen tyd, door de drukking des meesters, in het werkvolk opgerezen, zyn met eene styfhoofdige onregtveerdigheid, ten nadeelen van den arbeider beoordeeld geworden; en, hebben derhalven doen zien dat het regt in eene groote maet miskend wordt of te wel dat wy in grond gemagtigd zyn, de kompetentie des Raedsnopens de kwestie van het werk, te betwisten.

Ja, er is noch onderzoek, noch bepleiting, noch beoordeeling, der feiten, aen zyne beslissing onderworpen. De meester spreekt en de meer of minderen invloed van dezen bepaeld het vonnis. Het regt moet zwygen en de werker moet de willekeur ondergaen van een gering getal mannen, hier ter stede, die op den aerheid wegen en op den vryen vaderlandschen grond, trachten, aen de mindere klas, den bal der zedelyke slaverny te smeden, ten einde hunne ongetemde baetzucht, naer welbehagen, lucht te geven.

En wie der werkers kent de zorgeloosheid die al de besluiten van den ouden Raed kenschets. Een enkel mensch die zich in den zetel des voorzitterschaps geplaatst vindt — 't zy by titer of by vervanging van titer — meent de verantwoordelykheid op zich te mogen nemen van beschuldiger en regter te spelen in zaken waerover de meester alleen aenhoort wordt, en die voor het grootste geval tegen de regtveerdige aanklagt des werkers opbruisschen.

In eenen dusdanigen toestand geplaatst kan de werker zich tot de beslissing van den ouden raad niet meer beroepen. Zyn arresten schynen ons onwettig, omdat zy het oogmerk des wetgevers miskennen, die de bevoegdheid alleen, om van alle kwestien te kennen en te oordeelen, aen den volledigen raad heeft voorgeschreven, gelyk de verzoening der partijen aen het bureel van verzoening, en niet aen het kortzigtig begrip van een man die zich kwaed maekt.

Onze billyke vraag is dus SIRE, dat het UE, zou behagten tot de kiezing des nieuwen raeds te doen overgaen en diensvolgens de organieke wet van 7 voorzeid in voeg te brengen.

De werker is min moeilijck als dat men UE, SIRE, in het algemeen wilt doen gelooven. Hy vraegt slechts dat men hem behandelde lyk het behoort en hem regt laet wedervaren als hy het verdient.

De ontwikkeling des verstands, door het lang gewenschte onderwys reeds zoo ver gevordert, vereischt dat de meester wegens den werkmans met redenen omgaet; maar niet poogt door aermoede, door druk en willekeur, het licht te verdooven, zoo dier gekocht aen bittere Volks-ellende!

Belgen slaapt niet.

De fransche *Moniteur* behelst eene protestatie van wege zyn gouvernement, tegen de commage van sommige politieke mannen die wetens willens op de rekening van keizer Lowie, ongehoorde dingen zeggen.

Het gouvernement — luistert wel — het gouvernement zegt de *Moniteur*, gelooft — het gelooft — ah! heere! — te moeten protesteren, tegen al het geen dat men peinst of peinen zal over zyne majesteit — « *que sert cela? Jupiter n'est pas dupe.* » — Het gouvernement protesteert — altyd de *Moniteur* — tegen de valsche en degeniertsachtige beschuldigingen; ja, tegen al de verkeerde uitleggingen, die over het pakken van Nizza en Savooijen, ten berden zyn gekomen. Nizza en Savooijen nemen is immers geene diefte? Het is het zeer natuerlyk gevolg van het IDEE, die keizer Lowie, aen de bloem en de jeugd van Frankryk by de gevechten over de Alpen, de aerde heeft doen byten; en daer hy Nizza en Savooijen ligt immers langs dezen kant van de bergketen, juist tegen het schoon spreekwoord; dat zegt: *Men moet maer laten liggen dat te heet en te zwaer is.*

Kan men meer regtzinnig, meer wettig en meer regelmatig handelen, als te nemen wat men nemen kan — 't is altyd de *Moniteur* die spreekt — dat is te zeggen de keizer zelve.

Nogthans eenige heethoofden die maer al te luid op schreeuwen, maer al te veel spreken van dat gene, dat Lowie stil en geheimlyk in zyne bol houdt, en waer voor hy slechts een gunstig oogenblik verwacht, om zyn ontwerp ten uitvoer te brengen, sommige heete koppen « zegt de *Moniteur* » schryven aen ons gouvernement, de inzichten toe van zich van het armzalige België en nog andere gewesten daerby te willen meester maken. In den grond is het waer; wy moeten het bekennen, doch het is den oogenblik niet om daer van te spreken: de versterkingen van Antwerpen zyn nog niet afgedaen dus de keizer heeft nog veel tyd voor zich.

Niettemin zyne majesteit moet de fransch gezinde waerschuwen, dat zy zich zouden gereed maken, want dat het IDEE alweer kan te pas komen, zonder dat men er zich het minst aen verwacht.

« Het is nu » zegt hy » sints acht jaren dat gy al myne

karpelsprongen hebt leeren kennen, het zou u dienen, » roept hy ons toe » van er een weinig aen geprofitteert te hebben. Gy ziet wel dat ik niet veel lawyt maek. Als ik iet in 't zin heb; als ik iet wil, ik kruip stillekens aen, » ik draei, ik keer my; ik geef my alle wrongen en wendingen tot dat ik er digt by ben, en toen val ik er op gelyk » den duivel op Geeraert: dat is maer een idee.

» Wie heeft den oorlog in den Krim doen ontstaan? Is » het Menchikoff met zyne groote leerzen aen? Parbleu! er » zyn van die dingen die maer twee woordkens noodig » hebben om honderduizend, redelyke schepselen in de » zwarte zee aen den plas te doen dood drinken. — « Ik » zeg, aen den Sultan » Sire mon frere! » gy weet ik ben » kanoniek-titularis van den heiligen Stoel, zyt zoo goed » van my de bescherming der kristenen aen het heilig graf » te geven — niet meer als dat, en gy hebt gezien? de » vloten van te zeilen; de legers van op te marcheren!... » het is zoo gemakkelijck!... Eh wel! heb ik er my niet uit » getrokken wit gelyk minuet bleek? Alle dagen liet ik in » den *Moniteur* van myne liefde voor den vrede, twee ko- » lomnen volschryven; alle dagen las men: de keizer doet » alle poogingen mogelyk om de kalmte en het vertrouwen » in Europa terug te brengen. — De kunst is van het vuer » voor te bereiden en een ander te doen blazen om het te » doen ontvlammen; dan sliddert men er van tusschen lyk » een paling. — Men moet het volk pooyer in de oogen werpen » en met volle handen in hunne zakken zitten. Zy die zich » niet willen laten bedriegen zyn voor ons geen cent weerd » past daer wel op!

» Gy hebt my dan weeral gezien by de kwestie van » Italien; ben ik van gedrag veranderd? Niet zoo dom! » 'K heb Rusland bevredigd of kontent gesteld; Pruisen in » trein gehouden; Engeland gespeelt; Hongary doen bran- » den; 'k heb hun doen kyven, opspelen tegen elkander; » 'k heb den zwakken kant van het pauselyk beheer in het » licht gebragt; Oostenryk doen bloeden; Italien van geest- » drift vervoerd, om van meester te veranderen; 'k heb de » vryheid gevierd om slaven te maken; 'k heb de fierheid van » handel en nyverheid getemd; 't vertrouwen verhinderd, de » eendragt verbroken, de twee spalk gezaeid; 'k heb geveid, » bedreigd, geroofd, bedrogen, gelogen, gelasterd en my » gekrinkelt van lagehen (!!) en iederen dag nogthans, las men » in den *Moniteur*: de keizer doet al wat hem maer moge- » lyk is om den vrede in Europa te handhaven; zie daer » hoe dat men den bal op geeft.

» Welnu, voor wat het overige aengaet wegens België en » andere natuerlyke grenzen van Frankryk, om de liefde » van God, zwygt er van en laet myne gazetten schreeuwen,

BERIGT.

De Lieden die zich op het **WERKVERBOND** willen laten inschryven, zyn verzoekt het Inschryvings-Biljet in order geplaatst met het vierkant tusschen de lynen uit te snyden, om in omslag (enveloppe) aen het behelzende adres in te zenden. — klaer en leesbaer ingevuld en onderteekend.

TUSSCHEN DIT	
NAMEN.	STRAET EN NUMMER.
Het handteeken van den inschryver.	
1860.	
UITSNYDEN.	

INSCHRYVINGS-BIJLET OP HET WERKVERBOND.
Toe te zenden by F.-L. DULLE-PLUS, Drukker, op de Hoofpoort, n° 47,
Vrachtwy: (aan den heer inzagel.)

VERKANT

